17/01/2019

Στον Μοναστήρι του Αγίου Αντωνίου στη Μάρπησσα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Παροναξίας

Η ιστορική Μονή του Αγίου Αντωνίου, βρίσκεται στο ανατολικό άκρο της κορυφής του λόγου «Κέφαλος», στα ανατολικά του χωριού «Μάρπησσα» ή «Τσιπίδος», όπως ονομαζόταν μέχρι το 1926.

Την κορυφή του λόφου περιέβαλλε, το ερειπωμένο σήμερα βενετσιάνικο κάστρο, το εξωτερικό τείχος του οποίου κτίστηκε γύρω στα 1500, από το βενετό ηγεμόνα της Πάρου Νικολό Α’ Σομμαρίπα. Στην ίδια θέση, προϋπήρχε φρούριο από τις αρχές του 13ου αιώνα, όπως καταδεικνύουν τα αρχαιολογικά ευρήματα, ενώ τη χρήση του κάστρου επιβεβαιώνει επίσης ο Φλωρεντίνος ιερέας Χριστόφορος Μπουοντελμόντι, στις αρχές του 15ου αι. Εδώ γράφτηκε η τελευταία σελίδα της βενετοκρατίας στην Πάρο. Έπειτα από μεγάλη μάχη το 1537, ο ναύαρχος του Οθωμανικού στόλου Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα, υπέταξε το Φράγκο ηγεμόνα Βερνάρδο Σαγρέδο και κατέλαβε την Πάρο. Τότε, 6.000 Παριανοί βρήκαν οικτρό τέλος.

Στο λόφο του Κεφάλου σώζονται περί τα δέκα ημι-ερειπωμένα παρεκκλήσια. Το μεγαλύτερο από αυτά, ανακαινισμένο, είναι ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, το οποίο κτίσθηκε το 1410, σύμφωνα με επιγραφή στο υπέρθυρο της εισόδου και είναι ο αρχαιότερος χρονολογημένος ναός της Πάρου.

Από το 1597 μέχρι το 1642, η ιστορία της Μονής μας είναι άγνωστη. Πριν το 1639, ο ναός ανήκε στον ιερέα του Τσιπίδου, π. Ιωάννη Πούλιο. Το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι λειτουργούσε ως ιδιόρρυθμη. Κοινοβιακή έγινε το 1642 και πρώτος ηγούμενος κατεστάθη ο Ιερομόναχος Άνθιμος Σκορδίλης.

Τον Απρίλιο του 1767, με σιγίλλιο του Πατριάρχου Σαμουήλ, καθίσταται ηγούμενος μια εξέχουσα προσωπικότητα, ο όσιος Πατήρ ημών Κύριλλος Παπαδόπουλος (1748-1833) ο οποίος γεννήθηκε στη Μάρπησσα και κατέλειπε μνήμη Αγίου ανδρός. Ανήκει στους «Κολλυβάδες» Πατέρες της Εκκλησίας μας.

Η Μονή προστατευόταν από την οικογένεια του Νικολάου Μαυρογέννη, ηγεμόνος της Βλαχίας, είχε καταστεί Σταυροπηγιακή και διέθετε μεγάλη περιουσία.

Το καθολικό της Μονής, ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης σταυρικής βασιλικής με δύο τρούλους (ο ένας πάνω από τον νάρθηκα), μοναδικό φαινόμενο στην Πάρο. Σώζονται τοιχογραφίες λαϊκής τεχνοτροπίας, του 16ου και του 18ου αι., το ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1693, ο μαρμάρινος άμβωνας, η μαρμάρινη Αγία Τράπεζα, τα οποία στηρίζονται σε ιωνικά κιονόκρανα, το ξυλόγλυπτο κιβώριο της Αγίας Τραπέζης (1733), όπου βρίσκεται το μαρμάρινο φράγκικο αρτοφόριο, με το οικόσημο των Σομμαρίπα.

Η Μονή του Αγίου Αντωνίου είναι ένα από τα ιστορικότερα και γραφικότερα προσκυνήματα του νησιού. Την εποχή της ακμής της (17ος – 19ος αι.) είχε διακριθεί ως μοναστικό κέντρο και κέντρο φιλανθρωπίας. Η προσφορά της στην οικονομία και στην παιδεία της Πάρου υπήρξε σπουδαία.

Η Μονή εορτάζει τρεις φορές το χρόνο. Του Αγίου Αντωνίου (17 Ιανουαρίου), του Προφήτου Ηλία (20 Ιουλίου) και της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας (24 Σεπτεμβρίου).

Βίντεο του Γιώργου Σιδέρη